

RIJEČ UREDNIŠTVA

Nova školska i vjeronaučna godina već je u punom tijeku. S tim u vezi postavljaju nam se neka pitanja koja se odnose na aktualnost sadašnjeg katehetskog usmjerenja, kako opće Crkve tako i Crkve u nas. Jedno od temeljnih pitanja svakako se odnosi na tzv. Katehetsku programaciju. U sadašnjem trenutku Crkva stavlja sebi u primaran zadatak formaciju kateheta kao nositelja i izvoditelja evangelizacije katehizanata. Budući da je to posebno aktualna tema za situaciju u našoj Crkvi, smatramo potrebnim donijeti neka zapažanja i načela koja bi mogla pripomoći boljem osvjetljavanju same stvari.

Svaki puta kada se u Crkvi u danim momentima i razdobljima želi jedna zauzeta i ozbiljna katehetska obnova, kao što je to slučaj u ovih posljednjih desetak godina, postavlja se od strane kršćanskih zajednica zahtjev da im se osiguraju što spremniji i autentičniji katehete koji će ih znati i htjeti povesti na put prema Kristu i spasenju. Već je Opći katehetski direktorij ustvrdio: »Svaki pastoralni posao koji ne obavljaju pravo formirane i dovoljno pripremljene osobe osuđen je na propast. Sama radna pomagala ostaju bezuspješna ako ih ne upotrijebe dobro formirani katehete. Zbog toga formacija kateheta mora prethoditi obnovi tekstova i samom učvršćenju katehetske organizacije rada« (br. 108).

Suvremeno katehetsko iskustvo još jednom potvrđuje da najprije postoje katehete, a tek onda katekizmi; još više: prije samih kateheta i katekizama postoje kršćanske zajednice. Očita je i snažna novost ove tvrdnje. Ne samo da se podržava, da kateheta ima prednost pred katekizmima, nego se i osoba i poslanje katehete povezuju sa srcem kršćanske zajednice.

Prava kršćanska zajednica mora biti sposobna stvarati svoje vlastite katehete. S druge pak strane, životnost zajednica ovisi u odlučujućoj mjeri od prisutnosti i vrijednosti samih kateheta. No budući da oni djeluju u ime Crkve, moraju osjetiti da su podupirani od zajednice molitvom i suradnjom.

Posljednja Sinoda o katehizaciji djece i mladih svratila je pozornost kako na činjenicu da je kateheza djelo svih u Crkvi tako i na nužnost i potrebu da u Crkvi postoje osobe (svećenici, časne sestre, laici) koje će na poseban način biti dodijeljene službi evangelizacije.

Priprema dobro formiranih kateheta zahtjeva da se izađe iz tzv. »uhodanosti« i površnog shvaćanja katehetskog rada. Uloga i služba katehete ne može se i ne smije improvizirati. Nije, naime, dovoljno da izvjesne osobe koje pokazuju spremnost za katehetski poziv budu uključene u katehetsku djelatnost bez posebne pripreme. Potrebna je ozbiljna formacija koja se ne može postići tek povremenim studijskim susretima, već konstantnim stručnim radom, proučavanjem i duboko religioznim pristupom. U tome stoji problem, i njega danas razmatraju ne samo pojedine biskupije već i mnoge župe.

Prošla Sinoda stavila je naglasak i na to da izvođenje kateheze mora odgovarati dvostrukoj dimenziji kateheze: vjernosti Bogu i vjernosti čovjeku. Ova tvrdnja koja sintetizira točke proizašle iz rasprava sinodalnih otaca, a odnosi se na formaciju kateheta pretpostavlja i zahtjeva:

1. solidno poznavanje Svetog pisma i crkvene nauke
2. duhovno-asketsku spremu
3. antropološko-pedagošku formaciju.

Tako, u teoriji. Ali, što činiti u praksi? Ili još bolje »kako činiti« i »zašto činiti?«

Od Drugog vatikanskog koncila do danas na razini Opće Crkve učinjeno je mnogo da se osigura prisutnost kateheta u župskim zajednicama. Ali mnoge inicijative koje su se pojavile, naprosto su rezultirale neuspjehom. Zašto? Zato jer nije bilo (i još uvijek nema!) jasnih ciljeva i objektivnih kriterija za formaciju kateheta, kao na pr. o identitetu katehete, naravi i zadaći kateheze, odnosu kateheta — crkvena zajednica, o naslovnicima kateheze i prostorima za njeno izvođenje. Još uvijek postoji izvjesna dezorijentacija, raspršivanje snaga i izvjestan umor kako kod samih kateheta tako i kod onih koji su odgovorni za njihovu formaciju. Stoga je nužno zapitati se: kako organizirati odgovarajuću pripremu kateheta da bi evangelizacija bila uspješnija; odakle poći; koji put izabrati!

Prije svake programacije potrebno je izraziti načela i kriterije, ciljeve koji motiviraju i govore čemu izbori koji se poduzimaju. Načela, kriteriji i ciljevi se ne smiju uzeti statički i na apstraktan način, nego kao oni koji su utjelovljeni u povijesnoj stvarnosti crkvenog i kulturnog konteksta u kojem se evangelizira, odnosno katehizira. Radi se o pitanjima kao što su: narav i cilj kateheze, djelatnici, naslovnici i prostori kateheze tako kako proizlaze iz stvarnosti crkvene obnove posljednjih godina.

U konačnoj analizi postavlja se pitanje: kakva bi trebala biti fizionomi-

ja suvremenog katehete za suvremenu Crkvu? Koji tipovi kateheta su potrebni za suvremenu kršćansku zajednicu koja je zauzeta evangelizacijom?

Glavni izvori odakle vaditi odgovore na ova postavljena pitanja jesu: dokumenti Drugog vatikanskog sabora, Evangelii nuntiandi, dokumenti posljednje Sinode o katehezi, enciklika »Redemptor hominis«, dokumenti biskupskih konferencija i pojedinih biskupija i centara.

Ovi izvori sadrže elemente koje treba trajno imati pred očima kada se želi započeti sa stvaranjem katehetskog programa i ući u programski katehetski rad.

Postoje različite razine programiranja: biskupijska, župska ili pojedinih zajednica i grupa kateheta. Na bilo ko-joj razini, temeljne etape svake programacije ostaju slijedeće:

1. izbor ciljeva
2. analiza situacije
3. izricanje sadržaja
4. izbor metoda, momenata i načina za preispitivanje.

Pod tim se podrazumjeva istinsko i konkretno ispitivanje konteksta od kojeg se polazi. Na biskupskoj i župskoj razini ispituje se na primjer kako se izvodi kateheza ili evangelizacija, kako se formiraju katehete? Na razini grupe kateheta ispituje se tko su mlađi ili odrasli koji dolaze na vjeronauk, njihova dob, kultura, njihova zrelost u vjeri, društveno podrijetlo, itd. Uze-ta je u obzir konkretna situacija, prelazi se na izbor ciljeva koje je moguće najprije ostvariti. Na biskupiju i župu spada da stabilizira na pr. formaciju kateheta za pojedine uzraste: djecu, mlade i odrasle.

S obzirom na sadržaj pita se preko kojih je sadržaja moguće postići postavljene ciljeve; kako postaviti ideje vodilje za pojedine uzraste ili dob katehizanata? U susretu s izborom ciljeva i sadržaja treba biti konkretan i dosljedan.

Etapa tzv. verifikacije osigurava u programiranju nužni dinamički i vitalni karakter protiv svakog oblika ukočenosti i uskogrudnosti. Konfrontira rezultate i pomaže uvidjeti kako prikladnije prilagoditi ciljeve konkretnoj situaciji. Verifikacija pruža kateheti mogućnost odmjerivanja vlastitih snaga, sposobnosti i granica kako i poglede koje bi trebalo produbiti.

Na te zahtjeve Crkve kod nas se pokušalo odgovoriti organiziranjem Katehetskih ljetnih i zimskih škola, raznovrsnih seminara, pokretanjem odgovarajućih izdanja i pomagala.

Ono za što se godinama zauzimala Katehetska ljetna škola i tolike inicijative na drugim razinama, bilo je upravo to što su naši biskupi u svojoj nedavnoj poruci roditeljima i veroučiteljima naglasili važnim: da je svrha vjeronaučne nastave što potpunije očovječenje mladog čovjeka; da kateheza nije samo prenošenje informacije vjere već zajednički hod u odgoju vjere kako djece tako i njihovih roditelja, vjeroučitelja i cijele župne zajednice. To je u biti jedan programski zadatak koji treba razraditi i ostvarivati. Tom cilju želi u izvjesnoj meri odgovoriti i časopis Kateheza svojim glavnim člancima u ovom i slijedećim brojevima.